

**Ks. Krzysztof Bielawny
Gietrzwałd**

**Pedagog, wychowawca, duszpasterz i ekumenista – ks. prał. Ryszard
Szczerba**

**Seelsorger, Erzieher, Pädagoge und Verkünder der Ökumene – Priester
Prälat Ryszard Szczerba**

Wprowadzenie

Praca duszpasterska duchownych Kościoła rzymskokatolickiego na Warmii, Mazurach i Powiślu po zakończeniu II wojny światowej wymagała wielkiego trudu. Rok 1945 zmienił oblicze tej ziemi w wymiarze politycznym, narodowościowym i konfesyjnym. Ludność przybywała z różnych stron Polski z bardzo różnymi tradycjami, z każdym rokiem pomniejszała się liczba Mazurów ewangelików. Na ich miejsce przybywali przede wszystkim katolicy. Posługa duszpasterska pośród nowych osadników z jednej strony była bardzo wdzięczna, a z drugiej wymagała ogromnej delikatności i cierpliwości. Poza tym duchowni w pracy duszpasterskiej zmagali się z trudnościami ze strony władz administracyjnych i politycznych państwa komunistycznego. W czasie swej posługi kapłańskiej przez wiele lat ks.Szczerba nie mógł katechizować w szkołach, tylko poza nimi, w bardzo trudnych warunkach lokalowych w punktach katechetycznych. Mimo wielu trudności przez cały czas swej posługi kapłańskiej był pedagogiem, wychowawcą młodego pokolenia Polaków. Przez wiele lat swego kapłaństwa był także wychowawcą młodego pokolenia kapłanów, którzy u boku doświadczonego duszpasterza uczyli się posługi kapłańskiej wśród wiernych. W jego pracy duszpasterskiej obejmującej ponad 46 lat kapłaństwa, możemy także wyodrębnić działalność ekumeniczną, która zbliżała wiernych różnych wyznań do siebie.

Krótki biogram

Ks. prał. Ryszard Szczerba przyszedł na świat kilkanaście dni po wybuchu II wojny światowej. Urodził się 11 września 1939 r. w Płocochowie k. Płocka. Do szkoły podstawowej uczęszczał w Bydgoszczy, a do szkoły średniej w Warszawie. Po uzyskaniu matury w roku 1958 wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego *Hosianum* w Olsztynie¹. Świecenia kapłańskie otrzymał 21 czerwca 1964 r. w konkatedrze w Olsztynie z rąk ks. bpa Tomasza Wilczyńskiego², biskupa warmińskiego. Jako wikariusz pracował na kilku placówkach duszpasterskich w granicach diecezji warmińskiej. W 1964 r. został mianowany wikariuszem parafii św. Piotra i Pawła w Reszlu³, po roku duszpasterzowania przeniesiono go do Prabut, gdzie pracował w latach 1965-1966⁴. Kolejne trzy lata duszpasterzował w Pasymiu u boku ks. Stanisława Adamskiego⁵, późniejszego proboszcza parafii św. Brunona w Bartoszczach⁶. W parafii pasymskiej wraz z parafianami obchodził uroczystości milenijne chrztu Polski⁷, do którego wierni w Polsce przygotowywali się przez kilka lat⁸. Od roku 1969 rozpoczął prace duszpasterską jako wikariusz w Olecku⁹, w parafii p.w. Krzyża Świętego u boku ks. kan. Kazimierza Mackiewicza¹⁰. Dnia 1 lipca 1975 r. został mianowany przez rządcę diecezji warmińskiej, ks. bpa J. Drzazgę¹¹, rektorem kościoła św. Stanisława Biskupa w Szczecinkach

¹ Zob. A. Szorc, A. Kopiczko, *Wyższe Seminarium Duchowne Hosianum. Zarys dziejów*, Olsztyn 1995.

² Zob. P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce*, Warszawa 1992, s. 222. W krótkim biogramie czytamy: „(...) 26 IV 1951 r. mianowany biskupem dla diecezji warmińskiej, nie mógł początkowo objąć urzędu z powodu sprzeciwu władz państwowych. 12 VI prekonizowany biskupem tytularnym Polybotus i sufraganiem lubelskim, konsekrowany 29 VI 1952. 1 XII 1956 skierowany przez prymasa Polski jako jego specjalny delegat z uprawnieniami biskupa rezydencjalnego do Olsztyna, ingres do prokatedry odbył się 16 XII 1956. Ustalił nowy podział administracyjny diecezji warmińskiej, erygował Instytut Katechetyczny i Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, położył duże zasługi w rozwoju życia religijnego na Warmii, dbał o rozwój powołań kapłańskich i nowych placówek duszpasterskich”.

³ Zob. Zmiany personalne w okresie od 5 V do 27 VII 1964 roku, *Warmińskie Wiadomości Diecezjalne* (dalej WWD) 1964, nr 6, s. 31.

⁴ Zob. Zmiany personalne w okresie od 22 V – 3 VII 1965 r., WWD 1965, nr 5, s. 37.

⁵ J. Wojtkowski, Ś.P. Ksiądz Kanonik Stanisław Adamski, WWA 2000 nr 45, s. 58 – 60.

⁶ Zob. K. Bielawny, *Dzieje parafii św. Brunona w Bartoszczach w XIX i XX w.*, Olsztyn 2008, s. 139-146.

⁷ Zob. P. Raina, „Te Deum” Narodu Polskiego. Obchody Tysiąclecia Chrztu Polski 1966/67, Olsztyn 1991.

⁸ Program dziesięciolecia przed Milenium Chrztu Polski, WWD 1957, nr 2, s. 2-6. W ogólnym zarysie programu na kolejne lata nowenny czytamy: „(...) dziesięciolecie przed Milenium – rozpoczęło się Rokiem Królowej Polski i Jasnogórkimi Ślubami Narodu. Pierwszy Rok dziesięciolecia to – Rok Maryjny – 1957, poświęcony szczególnej czci Jasnogórskiej Królowej Polski, w Trzechsetną rocznicę ślubów Jana Kazimierza. (...) 5 maja 1957 r. – cały Naród ponawia Jasnogórskie Śluby w parafiach i kościołach zakonnych. Tego dnia – kończy się Rok Królowej Polski, a zaczyna się okres przygotowawczy do Tysiąclecia Chrztu Polski – wielka dziesięciolecia nowenna do Chrystusa KRÓLA pod przewodem Maryi – Królowej Polski. Za 9 lat nasze wielkie Gody z Chrystusem. Naród ochrzczony z wody i Ducha św. musi być Narodem żyjącym Duchem Chrystusowym”.

⁹ Zob. Zmiany personalne w okresie od 11 VI – do 23 VII 1969 roku, WWD 1969, nr 5, s. 206.

¹⁰ Zob. *Rocznik Diecezji Warmińskiej na rok 1974*, Olsztyn 1974, s. 438. Ks. K. Mackiewicz urodził się 18 III 1902 r. w Boguszach, pow. Sokółka. Świecenia kapłańskie przyjął 24 I 1932 r. w Łucku, od 21 XI 1953 r. proboszcz w Olecku, od 15 VIII 1957 r. dziekan w Olecku.

¹¹ Zob. A. Kopiczko, *Józef Drzazga (1914-1978, biskup warmiński w latach 1972-1978)*, w: *Poczet biskupów warmińskich*, pod. red. S. Achremczyka, Olsztyn 2008, s. 457-464.

i kaplicy Przemienienia Pańskiego w Olecku. W czasie swego pobytu w Olecku podjął studia w Instytucie Rodziny i Małżeństwa przy Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie¹².

Dnia 1 lipca 1980 r. mianowano go proboszczem parafii św. Walentego w Lipowcu k. Szczytna. W czasie swego duszpasterzowania pozyskał na rzecz Kościoła rzymskokatolickiego świątynię poewangelicką wraz z plebanią w Gawrzyjałkach. W porozumieniu z Kurią Biskupia w Olsztynie wykupił kościół i plebanię od Kościoła ewangelicko-augsburskiego¹³. Od 1 lipca 1984 r. jest proboszczem parafii, a od 2002 r. także kustoszem sanktuarium św. Brunona w Bartoszycach¹⁴. Za gorliwą posługę duszpasterską w parafii św. Brunona w Bartoszycach, w 1990 r. został odznaczony przez Stolicę Apostolską godnością kapelana Ojca Świętego.

Pedagog i wychowawca

Praca z młodzieżą i dziećmi wypełniała sporo czasu młodemu księdzu Szczerbie. Uczył młode pokolenie Polaków w niełatwych warunkach, małych salkach katechetycznych, w których gromadziło się zazwyczaj kilkadziesiąt osób, spragnionych Słowa Bożego. Ponadto opiekował się ministrantami i lektorami, poświęcając im każdego tygodnia po kilka godzin. Jego praca wychowawcza i pedagogiczna po latach owocowała wśród wychowanków, ponieważ wielu z nich obecnie pracuje w różnych instytucjach, pełniąc ważne funkcje społeczne.

Po przybyciu do parafii p.w. Św. Piotra i Pawła w Reszlu ks. Szczerba katechizował młodzież reszelską, dojeżdżającą do szkół średnich do Kętrzyna. Spotkania katechetyczne najczęściej odbywały się w popołudnia sobotnie, w których uczestniczyło około 40 osób. Ks. Szczerba wspomina, że była: *to młodzież pełna ideałów i pragnąca jak najwięcej zdobyć wiedzy o swym Kościele*. Ponadto prowadził lekcje religii w salkach katechetycznych dla uczniów Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Reszlu, uczył także szóste i siódme klasy ze szkoły podstawowej. Ogółem w lekcjach religii uczestniczyło około 400 uczniów¹⁵. Ponadto sprawował opiekę nad sporą grupą ministrantów, około 45 osób, z którymi poza spotkaniami formacyjnymi odbywał wyjazdy rowerowe i pielgrzymki do różnych sanktuariów na Warmii i do pobliskiej Świętej Lipki¹⁶. W czasie swego pobytu w Prabutach katechizował w kilku punktach katechetycznych na wioskach, gdzie mieściły się szkoły. Na lekcje religii dojeżdżał

¹² Por. Akademia Teologii Katolickiej rozpoczęła pracę. Rozmowa z ks. rektorem Janem Czujem, *Dziś i Jutro* 1954, nr 48 z 28 IX; J. Pasierb, Dwadzieścia lat Akademii Teologii Katolickiej, *Biuletyn Informacyjny* 1974, nr 2, s. 12-21; XX lat Akademii Teologii Katolickiej. Księga pamiątkowa 1954-1974, pod. red. H. E. Wyczawskiego, Warszawa 1976; A. Lewek, W 25-lecie Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie (1974-1979), *Biuletyn Informacyjny* 1979, nr 5-6, s. 15-151; P. Nitecki, Dwudziestopięciolecie Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie 1954-1979, *Chrześcijanin w Świecie* 1979, nr 12, s. 75-83; J. Mandziuk, Dzieje Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie 1954-1999, Warszawa 1999.

¹³ Zob. J. M. Wojtkowski, Świątynie poewangelickie przekazane katolikom na Warmii i Mazurach w latach 1972-1992, Olsztyn 2002, s. 98-102.

¹⁴ Zob. K. Bielawny, Dzieje parafii, s. 149.

¹⁵ Archiwum Parafialne w Reszlu, Teczka – katechizacja w latach 1961-1974.

¹⁶ Zob. J. Obłąk, Święta Lipka, Olsztyn 1975.

m.in. do Kołodziejek, Gdakowa. Trasę pokonywał wielokrotnie pieszo, nie bacząc na mróz czy deszcz, albo autobusem PKS-u czy pociągiem. Katechizował około 350 osób, frekwencja była prawie 100-procentowa. W kolejnej parafii, w Pasymiu, naukę religii prowadził ks. Szczerba w ośmiu punktach katechetycznych. Podobnie jak w poprzedniej parafii, tak i w tej niejednokrotnie docierał na katechizacje pieszo, czy korzystając z uprzejmości innych wiernych, którzy podwieźli go na lekcje religii. Gdy przebywał w Olecku, katechizował młodzież z liceum ogólnokształcącego i technikum, w katechizacji uczestniczyło około 98% uczniów. Pracę wychowawczą i pedagogiczną prowadził także w parafii Lipowiec, ucząc dzieci w różnych punktach katechetycznych¹⁷.

Nie był to łatwy czas, wielokrotnie w czasie swej posługi był nachodzony i nękaný przez funkcjonariuszy tajnej policji politycznej. Tak było wielokrotnie na różnych placówkach duszpasterskich. W zachowanym materiale archiwalnym odnajdujemy pismo adresowane do wojewody Sergiusza Rubczewskiego w Olsztynie, z 4 grudnia 1982 r., w którym czytamy: „(...) dnia 20 listopada br. (był to rok 1982 – przyp. aut) około godziny 11:00 odwiedził mnie funkcjonariusz Służby Bezpieczeństwa Roman Sochoń. Pouczyłem wyżej wymienionego funkcjonariusza SB, że o sprawach wyznaniowych lub gospodarczych rozmawiać mogę tylko z Naczelnikiem Gminy, Dyrektorem Wyznań oraz w ważnych sprawach z Panem Wojewodą. Na moje jasne i rzeczowe wyjaśnienie wyżej wymieniony funkcjonariusz SB zachował się niegrzecznie. Poza tym wszedł do kaplicy w czapce nie zważając na to, że jest to miejsce modlitwy dzieci i młodzieży oraz że wisi w tym miejscu krzyż i godło Polski”. Ks. Szczerba nadmienił w piśmie, że po zamieszkaniu w parafii ten sam funkcjonariusz SB przyjeżdżał i siał niepokój, dokonując inwigilacji administratora parafii. Dodał także, że: „(...) odwiedzanie księży katolickich przez funkcjonariuszy SB należeć powinno do niechlubnej przeszłości”¹⁸. Mimo ciągłej inwigilacji i rozsiewania plotek, ks. Szczerba nie lękał się oskarżeń i pomówień, dzielnie głosząc Słowo Boże swym wiernym.

Duszpasterzując w parafii św. Brunona, nie zważając ani na trudności materialne, ani administracyjne, podjął się budowy domu katechetycznego, by młode pokolenie Polaków mogło w godnych warunkach uczestniczyć w lekcjach religii. Na terenie parafii było kilka szkół średnich i podstawowych. Łącznie w latach osiemdziesiątych XX w. w katechizacji uczestniczyło około 1500 osób. Dwie dotychczasowe salki katechetyczne w domu parafialnym i wewnątrz kościoła nie spełniały wówczas żadnych standardów¹⁹. Podejmowanie trudu nauczania, opieki nad różnymi grupami, zarówno młodzieżowymi, jak i dziecięcymi, wszystko to świadczy o jego zdolnościach pedagogicznych i wychowawczych.

Duszpasterz i kapelan

Ks. R. Szczerba, poza opieką duszpasterską nad swymi parafianami w Lipowcu, w miarę swych możliwości otaczał także opieką duchową żołnierzy z jednostki wojskowej w

¹⁷ Zob. Archiwum Parafialne w Lipowcu, Teczka – korespondencja z lat 1962-1984.

¹⁸ ARS, Teczka nr 1, Pismo ks. R. Szczerby do wojewody Sergiusza Rubczewskiego w Olsztynie z dnia 4 XII 1982 r.

¹⁹ Zob. K. Bielawny, Dzieje parafii, s. 253-259.

Lipowcu²⁰. Ze spisanych wspomnień dowiadujemy się o młodych żołnierzach Wojska Polskiego z początku lat osiemdziesiątych XX w. i ich życiu religijnym²¹.

Po objęciu parafii św. Brunona w Bartoszycach 1 lipca 1984 r. ksiądz otoczył opieką wszystkich swych parafian, zarówno młodych, jak i starszych. W głoszeniu ewangelii Chrystusowej nigdy nie szedł na kompromisy. Zawsze był konsekwentny i wymagający. Po rocznym pobycie w parafii bartoszyckiej ks. Szczerba przypominał swym parafianom o Prawie Bożym, które winno zawsze być na pierwszym miejscu, wołał do wiernych: „(...)soboty i niedziele stają się dla wielu czasem odpoczynku, wyjazdu na działkę. Ale ten potrzebny i – podkreślmy – zasłużony wypoczynek odbywa się często kosztem święcenia dnia świętego, podeptania trzeciego przykazania dekalogu. Odciążamy swoje ciało, odstresowujemy się na łonie przyrody, a jednocześnie obciążamy swoje sumienie i niszczymy swe życie duchowe. Jeśli nie potrafimy połączyć wypoczynku niedzielnego i mszy świętej, to nie ma innej rady: Bóg musi być pierwszy i jego chwała jest ważniejsza od wszystkiego”. Słowa wypowiedziane w czasie niedzielnych mszy św. poświadczają zatroskanie ks. Ryszarda o właściwe kształtowanie sumień swych parafian. Dbał także o patriotyzm swych parafian, by zawsze we właściwy sposób szanowali swą Ojczyznę – Polskę. W jednym z licznych kazań zacytował fragment wypowiedzi profesora Zbigniewa Wójcika z Polskiej Akademii Nauk, umieszczonej na łamach *Tygodnika Powszechnego*. Cytując ją,

²⁰ Archiwum Ks. Ryszarda Szczerby (dalej ARS), Wspomnienia z parafii w Lipowcu, od 1 VII 1980 r. do 31 VI 1984 r. Ks. Szczerba tak wspomina to wydarzenie: „W Lipowcu znajdowała się jednostka wojskowa, radarowa, która istnieje do dnia dzisiejszego. Do *wybuchu* Solidarności żołnierze tej jednostki nie byli zwalniani do kościoła na Msze św. Dopiero od *wybuchu* Solidarności zaczęli przychodzić na niedzielne Msze św. w małych grupach po ośmiu lub dziesięciu. W jedną z niedziel przed Bożym Ciałem 1981 r. po jednej z Mszy św. podszedłem do grupki żołnierzy (8 osób) i zapytałem, czy nie chcieliby przyjść w Boże Ciało i wziąć czynny udział procesji. Nie agitowałem w tym celu, tylko spokojnie zapytałem. Oni pomyśleli i na koniec powiedzieli – postaramy się. W Boże ciało na godz. 9:00 pojechałem najpierw do kościoła dojazdowego do Gawrzyjałek. Kiedy pół godziny przed 11.00 wróciłem na uroczystość Bożego Ciała do Lipowca, zauważyłem przed bramą plebanii i kościoła dwie grupy żołnierzy. Jedna grupa ubrana w mundury lotnicze liczyła około 45 osób i druga grupa ubrana w mundury zielone około 35 osób. Przedstawiciele tych grup oznajmili mi, że chcą poprowadzić całą procesję, łącznie z niesieniem baldachimu i prowadzeniem księdza niosącego monstrancję. Tak też się stało. Kiedy podczas procesji szedłem pod baldachimem prowadzony pod rękę przez kaprali, pomyślałem, że mój ojciec wiele razy mówił, jak to było przed wybuchem II wojny światowej, że wojsko zawsze brało udział w procesjach. Pomyślałem też sobie, że w swoich parafiach będąc cywilami, stali pewnie gdzieś daleko od ołtarza, a tu tak blisko pana Jezusa Eucharystycznego. Przy czwartym ołtarzu podziękowałem wszystkim żołnierzom za czynny udział w procesji. Szkoda, że wtedy nikt z parafian nie miał kamery ani aparatu fotograficznego”.

²¹ ARS, Wspomnienia z parafii w Lipowcu, od 1 VII 1980 r. do 31 VI 1984 r. W zachowanym opisie czytamy: „(...) Jest stan wojenny. Cały czas po wiosce Lipowiec, (...) chodził patrol wzdłuż wioski. Często przechodził obok kościoła. W jakiś pierwszy piątek o godzinie 16:30 usiadłem do konfesjonału, aby jak co miesiąc wypowiadać grupę dzieci, młodzieży i starszych. Do spowiedzi przyszło około 60 osób w większości dzieci. Kolejka ustawiła się z jednej i drugiej strony konfesjonału. Nagle w pewnym momencie do kościoła wszedł patrol wojskowy składający się z dwóch żołnierzy. Podeszli do pierwszej ławki, zdjęli karabiny, położyli je za siebie i klęcząc, przez chwilę modlili się. Po pewnym czasie jeden wstał i podszedł do konfesjonału, ustawiając się w kolejce. Zauważyłem to, wychyliłem się z konfesjonału i poprosiłem żołnierza do siebie i zapytałem, do której godziny mają służbę. Żołnierz oznajmił mi, że do godziny 18.00. Odpowiedziałem, że niech teraz się wypowiada, a następnie poprosi kolegę, aby też wypowiadał się, ponieważ udzielę im wcześniej Komunii św., aby na godz. 18.00 mogli wrócić do jednostki. Tak też się stało. Myślę, że dzieci i młodzież, a nawet starsi nie za bardzo zdawali sobie sprawę z tego zdarzenia. Jako proboszcz cieszyłem się, że w wojsku są żołnierze, którzy swojej wiary się nie wstydzą. Było to wymowne, zwłaszcza w okresie stanu wojennego”.

apelował do swych parafian: „ (...) naród można zniszczyć, odebrawszy mu historię. Odebrać historię można w różny sposób, zaprzestając po prostu nauczania, albo też zadając szereg faktów, a niektóre przedstawiając w niewłaściwym świetle”. Ks. Szczerba zachęcał swych parafian, by starali się dociekać prawdy historycznej, która jest jedynie godna człowieka i narodu z tak bogatymi dziejami²².

W roku jubileuszowym – 2000, ks. prał. Szczerba przewodniczył mszy św. koncelebrowanej w sanktuarium maryjnym w Gietrzwałdzie²³ dla maturzystów z całej archidiecezji warmińskiej²⁴.

Od 18 listopada 2005 r. jest także kapelanem Związku Kombatantów R.P. i byłych Więźniów Politycznych; koło w Bartoszycach²⁵. W tymże roku, 5 listopada, mianowany został także kapelanem Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręgu Warmińsko-Mazurskiego, koło w Bartoszycach²⁶. W 2007 r., 29 maja został mianowany duszpasterzem policji przy Komendzie Powiatowej w Bartoszycach²⁷. Z każdą z tych grup każdego roku spotyka się kilka razy, sprawując w ich intencji msze św. Uczestniczy także w spotkaniach okolicznościowych z różnych okazji.

Ekumenista

Do jednych z wielu posług ks. Szczerby zaliczyć możemy także działalność ekumeniczną. Uczestnictwo w dialogu z Kościołem ewangelicko-augsburskim przy wykupie kościoła w Gawrzyżkach miało charakter ekumeniczny, choć wymagało ogromnej delikatności od obu stron, zarówno katolickiej, jak i luterańskiej. W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w. spotkania duchownych Kościoła rzymskokatolickiego i

²² Archiwum Parafialne w Bartoszycach (dalej APB), Ogłoszenia Parafialne (dalej OP), z dnia z 31 .03. 1986 r.

²³ Zob. K.Bielawny, Gietrzwałd – trudne dzieje sanktuarium maryjnego, Warmińskie Wiadomości Archidiecezjalne (dalej WWA) 2006 nr 84, s. 97 – 116; T. Grygier, Uroczystości gietrzwałdzkie ich aspekt katolicki oraz polski w latach 1877 – 1944 w świetle władz wschodniopruskich, Studia Warmińskie (dalej SW) 1977, t. XIV, s. 225-323; A. Kopiczko, Objawienia gietrzwałdzkie w świetle zbiorów Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie, w: Maryjne orędzie z Gietrzwałdu, pod. red. J. Jezierskiego, K. Brzozowskiego, T. Siudy, Częstochowa – Gietrzwałd 2003, s. 29 –37; J. Kowalewski., Echa objawień i ruch pielgrzymkowy do Gietrzwałdu w świetle korespondencji *Gazety Olsztyńskiej* w latach 1886-1913, SW 1977 t. XIV, s. 177-214; J. Jezierski, W rocznicę objawień gietrzwałdzkich, w: Posłaniec Warmiński, czyli Kalendarz Maryjny na rok 1996, pod. red. J. Rosłana, Olsztyn 1995, s. 168-170; A. Leniec, Fenomen sanktuarium, w: Orędzie gietrzwałdzkie wczoraj i dziś, pod. red. K. Parzych, Olsztyn 2005, s. 86 –97; U. Niemirowicz, Treść i kościelna ocena objawień gietrzwałdzkich, w: Orędzie gietrzwałdzkie wczoraj i dziś, pod. red. K. Parzych, Olsztyn 2005, s. 97 – 104; K. Parzych, Kult Maryjny, w: Orędzie gietrzwałdzkie wczoraj i dziś, pod. red. K. Parzych, Olsztyn 2005, s. 80-86; S. Ryłko, Dzieje parafii Gietrzwałd na Warmii (1243-1991), Olsztyn 1991; J. M. Wojtkowski, Wkład Zakonu Kanoników Regularnych Laterańskich w rozwój sanktuarium gietrzwałdzkiego, w: Maryjne orędzie z Gietrzwałdu, pod. red. J. Jezierskiego, K. Brzozowskiego, T. Siudy, Częstochowa –Gietrzwałd 2003, s. 57 –78.

²⁴ Archiwum Archidiecezjalnego Domu Rekolekcyjnego w Gietrzwałdzie, Kalendarz spotkań i uroczystości z 2000 r.

²⁵ APB, Teczka personalna, Dekret mianujący ks. prał. R. Szczerbę kapelanem Związku Kombatantów R.P. i byłych Więźniów Politycznych koło w Bartoszycach, a dnia 18 XI 2005 r.

²⁶ APB, Teczka personalna, Dekret mianujący ks. prał. R. Szczerbę kapelanem Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręgu Warmińsko-Mazurskiego, koło w Bartoszycach, z dnia 5 XI 2005 r.

²⁷ APB, Teczka personalna, Dekret mianujący ks. prał. R. Szczerbę duszpasterzem policji przy Komendzie Powiatowej w Bartoszycach, z dnia 29 V 2007 r.

ewangelickiego należały do rzadkości. Tak też było w przypadku posługiwania ks. Szczerby w parafiach mazurskich w Pasymiu czy Olecku²⁸. Dopiero lata osiemdziesiąte XX w. ożywiły dialog ekumeniczny, zarówno duchowy, praktyczny, jak i intelektualny. Od wielu lat ks. R. Szczerba jest gospodarzem nabożeństw ekumenicznych w swej parafii, św. Brunona w Bartoszycach. W Tygodniu Modlitw o Jedność Chrześcijan w świątyni bartoszyckiej p.w. Św. Brunona uczestniczą w mszy św. duchowni różnych wyznań chrześcijańskich. W latach 2009 i 2008 Słowo Boże do wiernych zgromadzonych na nabożeństwie ekumenicznym pod przewodnictwem ks. bpa J. Jezierskiego wygłosił pastor. Paweł Hause z Kętrzyna²⁹.

Warto tu nadmienić, że w świątyni bartoszyckiej w czasie duszpasterzowania m.in. ks. R. Szczerby gromadzili się na swych nabożeństwach wierni Kościoła grekokatolickiego; ze świątyni korzystali w latach 1982-1998³⁰. W Kronice Parafialnej parafii św. Brunona z 1998 r. odnajdujemy zapis: „(...) o godz. 14¹⁵ ostatnią mszę św. odprawili w naszym kościele wierni obrządku grekokatolickiego. Przez 19 lat korzystali z naszego kościoła, odprawiając nabożeństwa. W tej pożegnalnej mszy św. udział wzięli ks. proboszcz R. Szczerba i ks. wikariusz S. Sito. Na ich ręce wyrazy wdzięczności za gościnność naszej parafii złożył prowincjał ojców bazylianów ks. Włodzimierz³¹.

W roku 2008, 18 stycznia, ks. R. Szczerba został mianowany członkiem Archidiecezjalnej Komisji Ekumenicznej w Archidiecezji Warmińskiej na okres pięciu lat³².

Wszystkie te wydarzenia są świadectwem otwartości duszpasterza bartoszyckiego na potrzeby wiernych innych Kościołów chrześcijańskich. Ten duchowny swą postawą wpisuje się pozytywnie w dialog ekumeniczny z innymi wyznaniem na terenie archidiecezji warmińskiej.

Kustosz Archidiecezjalnego Sanktuarium św. Brunona

Zasługą ks. prał. Ryszarda Szczerby było rozpoczęcie nowenny dziewięcioletniej do obchodów 1000. rocznicy śmierci św. Brunona z Kwerfurtu, która odbywała się każdego 12. dnia miesiąca. W czasie przygotowań do obchodów jubileuszowych³³ rządcą archidiecezji warmińskiej, ks. abp E. Piszcz³⁴ 7 czerwca 2002 r. podniósł kościół św. Brunona w

²⁸ Zob. K. Bielawny, Kościół ewangelicko-augsburski na Warmii i Mazurach po II wojnie światowej w spojrzeniu historyczno-ekumenicznym, Olsztyn 2008, s. 280-309; Zob. Polski protestantyzm w czasach nazizmu i komunizmu, pod. red. J. Kłaczkowa, Toruń 2009; J. Kłaczkow, Kościół ewangelicko-augsburski w Polsce w latach 1945-1975, Toruń 2010, s. 378-390.

²⁹ Zob. W. Nowak, Tydzień ekumeniczny w Olsztynie i diecezji warmińskiej 1989 r., *Biuletyn Ekumeniczny* (dalej BE) 1989, nr 1, s. 31-32; Tenże, Oktawa modlitw o Jedność Chrześcijan w Olsztynie i w diecezji warmińskiej, BE 1991, nr 2, s. 25-29; Tenże, Tydzień Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan w Olsztynie i archidiecezji warmińskiej, *Warmińskie Wiadomości Archidiecezjalne* 1993, 5, s. 25-26; zob. J. Jezierski, Modlitwa o jedność Chrześcijan 2009, *Posłaniec Warmiński* 2009, nr 2, s. 5.

³⁰ Zob. K. Bielawny, Dzieje parafii, s. 165-167.

³¹ APB, Kronika Parafialna z 1998 r.

³² APB, Teczka personalna, Dekret powołujący Archidiecezjalną Komisję Ekumeniczną, z dnia 18 I 2008 r.

³³ APB, Teczka protokołów, Sprawozdanie o stanie religijnym parafii św. Brunona wygłoszone 21 V 2005 r. na rozpoczęcie wizytacji kanonicznej przez ks. prał. R. Szczerbę.

³⁴ Zob. J. Wojtkowski, Edmund Piszcz (ur. 1929, biskup warmiński w latach 1988-2006), w: Poczest biskupów warmińskich, pod. red. S. Achremczyka, Olsztyn 2008, s. 485-492; Por. S. Achremczyk, R. Marchwiński, J. Przeracki, Poczest Biskupów warmińskich, Olsztyn 1994, s. 263-264.

Bartoszcach do godności Archidiecezjalnego Sanktuarium Świętego Brunona Bonifacego z Kwerfurtu Biskupa i Męczennika. W dekrecie erekcyjnym czytamy, że: „Celem Sanktuarium jest rozwijanie nabożeństwa do św. Brunona z Kwerfurtu”³⁵. Pierwszym kustoszem sanktuarium został mianowany ks. prał. R. Szczerba. W 2009 r., dnia 24 maja, ks. Szczerba był organizatorem uroczystości jubileuszowych 1000-lecia śmierci św. Brunona w archidiecezji warmińskiej³⁶. Między innymi z jego inicjatywy Rada miasta Bartoszyce ogłosiła przy aprobachie Stolicy Apostolskiej św. Brunona patronem miasta Bartoszyce³⁷. Wraz z prezydentem miasta Bartoszyce, Krzysztofem Nałęczem, zainicjował wykonanie figury św. Brunona i ustawienie jej na skwerze przed Liceum Ogólnokształcącym w Bartoszcach. Uroczystości poświęcenia odbyły się 30 września 2009 r.³⁸.

Zakończenie

³⁵ APB, Dekret erekcji Sanktuarium św. Brunona w Bartoszcach z dnia 7 czerwca 2002 r.; Por. Dekret erygujący Archidiecezjalne Sanktuarium Świętego Brunona Bonifacego z Kwerfurtu Biskupa i Męczennika w Bartoszcach, WWA 2002, nr 60, s. 11-12.

³⁶ W krótkiej notce zachowanej w Archiwum Parafialnym św. Brunona w Bartoszcach z uroczystości czytamy: „(...)Uroczystej Eucharystii przewodniczył ks. arcybiskup Wojciech Ziemia, metropolita warmiński. W uroczystościach uczestniczył także ks. abp Edmund Piszcz, bp Józef Wysocki i bp Jacek Jezierski oraz kilkudziesięciu księży przybyłych z różnych stron archidiecezji warmińskiej. Obecni byli także przedstawiciele Wyższego Seminarium Duchownego w Olsztynie na czele z ks. rektorem Władysławem Nowakiem, przedstawiciele Warmińskiej Kapituły Katedralnej i Kapituły Lidzbarskiej na czele z jej prepozytem ks. infułatem Adolfem Setlakiem, a także Kapituły Dobromiejskiej i Kętrzyńskiej. W uroczystościach wzięli również udział przedstawiciele władz wojewódzkich, samorządowych i powiatowych na czele z burmistrzem Bartoszyce, przedstawiciele wojska, policji, straży miejskiej i mediów. Obecna była także kompania honorowa Wojska Polskiego i liczne poczty sztandarowe. Uroczystości milenijne uświetnił chór parafialny z kościoła p.w. Św. Piotra i Pawła w Reszlu oraz młodzież ze szkoły muzycznej z Mrągowa. (...) Uroczystości diecezjalne poprzedziły misje święte w parafii św. Brunona w Bartoszcach, które przeprowadzili o. redemptoryści ze Szczecinka. Główna msza św. odbyła się o godz. 12.00. Uroczystości milenijne zgromadziły około 3 tys. wiernych ze wszystkich parafii bartoszyckich. Pątnicy na uroczystości przybywali w zorganizowanych grupach, samochodami oraz autokarami. Kilka grup pieszych przybyło z kilku parafii z dekanatu bartoszyckiego i sępopolskiego. Homilię wygłosił ks. bp Józef Wysocki, przypominając sylwetkę św. Brunona, jego zasługi dla chrystianizacji Prus oraz wpływ na stosunki polsko-niemieckie. Kaznodzieja nawiązał także do współczesności, mówiąc, że obecnie wspólnota europejska podąża ku apostazji. Zwrócił uwagę na bolączki, jakie trapią współczesną rodziną, która boryka się z wieloma trudnościami. Nawiązał także do swej pracy duszpasterskiej w parafii św. Brunona bezpośrednio po przyjęciu święceń kapłańskich w 1965 r. Przed błogosławieństwem, ks. dr Artur Ołędzki, kanclerz Kurii Metropolitalnej w Olsztynie, odczytał dekret Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, wyrażający zgodę na ogłoszenie św. Brunona patronem Bartoszyce. Wiadomość ogłoszoną przez ks. kanclerza licznie zgromadzeni na placu przykościelnym mieszkańcy Bartoszyce przyjęli gromkimi oklaskami. (...) Na pamiątkę uroczystości jubileuszowych i ogłoszenia św. Brunona patronem miasta Bartoszyce staraniem ks. prałata Ryszarda Szczerby odlano medal pamiątkowy. Na awersie medalu, w środkowej części, umieszczono relief twarzy św. Brunona, którą okala napis: *Archidiecezjalne Sanktuarium, Świętego Brunona Bonifacego z Kwerfurtu Biskupa i Męczennika*”. Por. K. Bielawny, *Millennijnie w Bartoszcach, Posłaniec Warmiński* 2009, nr 13, s. 22.

³⁷ Zob. T. Miroński, *Ojciec naszego miasta jest patronem pojednania, Goniec Bartoszycki* 2009, nr 22, s. 3.

³⁸ APB, *Teczka protokołów, Sprawozdanie wizytacyjne z 25 II 2010 r.*

Praca duszpasterska ks. prał. Ryszarda Szczerby w diecezji warmińskiej od roku 1964 związana była z ważnymi wydarzeniami religijnymi zarówno w skali ogólnopolskiej, jak i w Kościele powszechnym. Jako wikariusz był naocznym świadkiem uroczystości Milenijnych chrztu Polski obchodzonych w skali ogólnopolskiej i parafialnej w roku 1966. Uczestniczył w uroczystościach milenijnych w parafii pasymskiej, był także świadkiem Soboru Watykańskiego II (1962-1965) i wprowadzania nowej liturgii w Kościele powszechnym. Wiele lat kapłaństwa przypadło na pontyfikat Jana Pawła II (1978-2005) i pielgrzymki do Polski, w których także uczestniczył. Jako kapłan Kościoła rzymskokatolickiego charakteryzował się postawą gorliwości duszpasterskiej, poświęcając wiele czasu na wychowanie młodego pokolenia, przekazując mu na lekcjach religii prawdy wiary. Otaczał opieką duszpasterską wszystkich wiernych, których napotykał na drodze swego kapłaństwa, zaangażował się w ruch ekumeniczny, goszcząc w swej parafii duchownych różnych wyznań w Tygodniu Modlitw o Jedność Chrześcijan. Jego zasługą jest także powołanie w parafii św. Brunona w Bartoszycach Archidiecezjalnego Sanktuarium Świętego Brunona Bonifacego z Kwerfurtu Biskupa i Męczennika, przyczynił się znacząco do ogłoszenia św. Brunona patronem miasta Bartoszyce. Dla wielu młodych duszpasterzy może być przykładem działalności wychowawczej, pedagogicznej, duszpasterskiej i ekumenicznej.

Streszczenie

Posługa duszpasterska ks. prał. Ryszarda w archidiecezji warmińskiej trwa od 1964 r. przez kilka lat pracował jako wikariusz w Reszlu, Pasymiu, Prabutach i Olecku. Od 1975 r. był rektorem kościoła św. Stanisława Biskupa w Szczecinkach i kaplicy Przemienienia Pańskiego w Olecku. Od 1980 r. był proboszczem w Lipowcu, a od 1984 jest proboszczem w Bartoszycach. W czasie swej posługi duszpasterskiej był wychowawcą i pedagogiem, ucząc lekcji religii dzieci i młodzież, był duszpasterzem dla swych parafian i osób potrzebujących pomocy. Jest także duszpasterzem wielu innych grup stanowych i zawodowych, m.in. policji i kombatanatów. Zaangażował się także w dzieło ekumeniczne na rzecz jedności chrześcijan. Od 2002 r. jest także kustoszem Archidiecezjalnego Sanktuarium Świętego Brunona Bonifacego z Kwerfurtu Biskupa i Męczennika.

Zusammenfassung

Der Seelsorgerdienst des Priesters Prälat Ryszard in der Erzdiözese Ermland dauert seit dem Jahr 1964. Viele Jahre lang arbeitete er als Vikar in Reszel, Pasym, Prabuty und Olecko. Seit 1975 war er Rektor der Kirche des hl. Bischofs Stanislaus in Szczecinki und der Kapelle der Verklärung Christi in Olecko. Seit 1980 war er Pfarrer in Lipowiec und seit 1984 in Bartoszyce. Während seines Seelsorgedienstes war er Erzieher und Pädagoge, indem er den Kindern und Jugendlichen den Religionsunterricht erteilte. Er war Seelsorger für Hilfe

bedürftige Pfarrkinder. Er ist auch Seelsorger vieler Stand- und Berufsgruppen, u.a. der Polizei und der Kombattanten. Er engagierte sich auch in das ökumenische Werk zum Besten der Einheit unter den Christen. Seit 2002 ist er auch Domherr des Erzdiözesan-Sanktuariums des hl. Bruno Bonifatius - Bischof und Märtyrer in Bartoszyce.